

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Pentru „ațițare“...

Tribunalele de printre Slovaci, au cerut dietei să ridice imunitatea (scutul de a nu putea fi citat la judecătoria nici arestat) a deputaților slovaci Hodja și Juriga, pentru a-i putea trage în cercetare și a le face proces pe cuvânt că ar fi ațițat la ură contra Ungurilor, cu vorba și în scris. — Dieta, drept pecete de încheiere, a dat drept tribunalului a trage naintea sa pe cei doi deputați.

Vorbă măgulitoare.

Un învățat englez ce a trecut prin România și a cercetat așezămintele ei, mai ales întocmirile armatei, scrie în o foaie englezăscă un articol foarte plin de laude la adresa României, spunând că România, după rezezițiunea cu care a înaintat și după nălmățile la care a ajuns, poate fi numită *Japonia Europeii*, că așa numai Japonia a înaintat în timp de 20—30 ani, dela cenușotcă, la o putere stimată și prețnită!

Un glas francez.

Din privilegiul expoziției dela București a venit, firește, lume de pe lume să vadă ce poate tinărul Regat român? Trimișii foilor mari din toate statele au fost și mai sunt stabili la București, descriind cele văzute și aflate.

În deosebi ziariștii și oaspeții francezi au îndrăgît România. Un fost ministru în Franța, își arată părerea, că România e o Franție-jună, și poporul român: cel mai vrednic în Răsăritul Europei. Un ziarist a prorocit, că nu va trece mult și România va fi doamnă peste piețele (tirgurile) Răsăritului. Tot așa scriu foile engleze, italiene și germane. Iar' foile ungurești luind știre de aceste voci lăudătoare despre Bucureștii români, nu-și pot ascunde pizma și veninul din gura.

„Sfirticată.“

Vorba cu »România e azi sfirticată, dar' nu e zdrăntoasă« aruncată în dietă de un deputat român, (de care am scris în numărul trecut), a făcut încă volbură destulă și în dietă și prin foi. Ca mine-zi baronul Bánffy s'a ridicat și a vorbit la obiect, și a atacat pe deputații români dela care s'a auzit această vorbă, făurind din ea armă contra lor, pentru a-i arăta necredincioși statului ungar.

S'a sculat însă îndată deputatul *Dr. Iuliu Maniu* și le-a spus'o curat, că dacă vre-unul din deputații români a zis aceste cuvinte, apoi n'a făcut nici un rău, că numai adevăr a grăit, fiindcă de fapt din România sunt azi sfirticate câteva părți: sunt *Basarabia* și *Bucovina*, care au făcut parte din *Țara-Românească*, dar' au fost sfășiate din trupul ei, lăsându-o astfel sfirticată, dar' pentru aceea nu e zdrăntoasă!

Nimeritul răspuns a înfundat gurile celor-ce ar mai fi vrut să lege de cuvântul acela și foile, atât cele românești, cât și cele străine, aproape toate au scris articli întregi despre acest lucru, care a izbucnit așa de bănuitor urechile patrioților.

Zdravănă păcăleală.

Unul dintre »stîlpii« partidului kossuthist acum la putere, este *Béla Barabaș*, avocat în Arad, de multă vreme tot deputat, și anume dintre cei de frunte. Când Kossuth și soții pachetau lucrurile pentru a lua în samă frînele dela urgisitul guvernului alui *Fejérváry*, în casa lui *Barabaș* și-au dat întâlnire, el era mijlocul și a fost slăvit pentru asta ca erou, că a reușit a mijloci pacea (de a pleca fruntea lui Kossuth și soții, până unde să recere să fie aplecată, dacă e vorba să poată ținea puterea în mână).

L'au și ales Ungurii, drept semn de bună prețuire, în trei locuri: Arad, Pesta (cercul al VII) și la Oradea-mare. Cum însă un deputat nu poate ținea cuprînș mai mult de un cerc, el a abzis de Oradea, iar' de Arad a întîrziat a abzice și comisia judecătorească a dietei i-a nimicit alegerea din Pesta, cu care voia el să rămînă, lăsîndu-l Aradul. Asta însă l'a încurcat, că lumea a început a-l bănui cu specule necinstite, — așa că a abzis el de bună-voe de Arad și a candidat de nou în Pesta, în cercul VII.

Dar' contra lui *Barabaș* a pășit în Budapesta și *Carol Eötvös*, fost deputat, scriitor cu trecere și politic plăcut Ungurilor. Și *Eötvös* a spus'o din capul locului, că el deși s'a ținut pîn'acum de kossuthiști, a fost chiar vătav în coaliție, — acum vrea să între în dietă contra guvernului, căci acest guvern prea e slab, prea s'a dat fript Vienei și prea a pornit'o cu lucruri slabe!

Toată lumea însă ținea de lucru cu neputință să poată *Eötvös* să bată pe *Barabaș*, cele avuse trei mandate, trei pite, trei clăi... S'a dat pentru *Barabaș* un banchet în Pesta și au mers de au luat parte la el patru ministri, ca să-și arate marea lor dorință de a fi ales *Barabaș* și numai *Barabaș*. Să și lua lucrul acesta ca sigur.

Cînd colo *Vinerea* trecută, cine cade ca din pod? *Barabaș*! A eșit *Eötvös*, cel declarat că va fi contra guvernului, a eșit aci sub nasul guvernului, după banchetul ministrilor și vorbirile lor, — a eșit biruitor cu 915 voturi peste *Barabaș*. — A fost asta o gălușcă foarte amară guvernului lui Kossuth, și așa de mare, că nici pînă azi n'a putut'o înghiți, și azi îi tot stă în gît!

Dar' cînd îți vine un rău, să știi că nu-ți vine singur. Vin soațe cu el. În aceeași zi a fost și alegerea din Arad. Acolo Kossuth trimisese cu diplomă de kossuthist singur »ofici-os« și singur dorit de guvern, pe fostul stîlp kossuthist *B. Komjáthy*, fost tot deputat și șarge în oastea lui Kossuth. Scrisoarea lui Kossuth a fost arătată la frunză și iarbă, și să credea

că aci va prinde negreșit, că doar' care oraș e mai kossuthist ca chiar Aradul? Cînd colo să ridică un alt candidat, avocatul *Dr. Müller* din Arad și își cere și el parte în luptă, în contra doritului lui Kossuth. El spune că va merge în dietă tot ca kossuthist, dar' mai slobod de gură, de jumătate în opoziție, nu mameluc mut, cum era să fie *Komjáthy*! — Și guvernul național alui Kossuth mîncă a doua oară nespălat. Aradul aleasă și el pe candidatul ne-poftit de Kossuth, pe *Müller*! care e chiar unul din cei mai potrivnici ai lui *Barabaș*, și de sigur nu să va îmbulzi tare spre acesta!

Aceste două alegeri sunt tare mult grăitoare. Arată că guvernul acesta care s'a dovedit, ca și la noi în comitatul *Hunedoarei* prin numirea de fișpan, — s'a arătat chiar mai volnic și mai fără scaun la judecată ca înaintașele sale cele scrintite, — începe a perde gros din vaza sa!

Mulți Români ar putea învăța mult din ținuta acestor două cercuri ungurești, ar putea învăța neatîrnare în judecată în astfel de treburi obștești! Iaca aci guvernul a cercat să-și vire nasul, punînd candidații pe oamii săi, fără privire la dorința obștei de alegători, iar' ei i-au răspuns bărbătește: respingînd amestecul guvernului în treaba lor așazicînd familiară, în treaba inimii lor.

Sămnul vremilor.

La *Dicio-Sântmărtin*, pe *Tirnave* s'a arangiat de curînd o petrecere de vară, la care arangiatorii au făcut invitări numai românești, cum nici nu să putea altcum.

E un semn al vremilor năroade, pe care le trăim, felul cum s'a scris de acest lucru o foaie ungurească din Cluj. Ea scrie din acest privilegiu un articlu foarte cătrănit și spune că e un lucru obraznic(?) și de nimic(!) să se trimiță aici invitări curat românești, pe care și numele orașului e scris *Dicio-Sântmărtin* și nu *Dicsőszentmárton*, ba și numele ospătăriei e scris românește: *Hotel-Național* și nu *Nemzeti-Szálloda*. — Auzi dta grozăvenie! Să cuteze cineva așa ceva fără să fi cerut sfatul redacției șoviniste din Cluj! — Să pare că frații nostri dela *Dicio-Sântmărtin* nu multe semne de viață pe teren social au dat pînă acum, și de aceea le bate acum așa rău șovinistilor la ochi, semnele de mișcări sociale naționale. Că auzi numai cum să cătrănește *Ujság-ul* unguresc:

„Din „Invitare la petrecerea de vară“ mai scoatem aceea la iveală că atât la petrecerea aceasta, cât și la ori-ce mișcare „valahă“ din *Dicio-Sântmărtin*, și peste tot din comitatul *Tirnavei-mici*, inima e protopopul *valah* (despre asta de fel nu ne mirăm) și un avocat tînăr *Dr. Romul Boilă*. Il cunoaștem bine pe acest tînăr comandant. Aci și-a terminat studiile medii în gimnaziul piariștilor

din Cluj, dar' înaintea băeților maghiari, era pe atunci un ficioasăș tăcut și retras. De atunci i-au crescut dinții veninoși și-i arată Maghiarilor. S'a împlinit cu el vechiul proverb latin: „Cave canem mutum“ (păzește-te de cînele care nu latră). Da, ne vom păzi de el, dar' dacă va începe prea tare să turbe, atunci vom isprăvi cu el în înțelesul proverbului“.

Iaca așa de gîngăș știe vorbi o foaie maghiară despre bucuriile noastre de casă, despre petrecerile ce le facem noi între noi, și despre bărbații nostri fruntași din partea locului. Stăm în fața unor porniri ce-s hotărîșe cu nebulnia! Sau ce altă e, să cutezi a ridica cereri, ca la petrecerile noastre invitările să fie făcute în altă limbă decît în cea a noastră proprie? Nu cumva veți veni să ne cereți, că nici să vorbim între noi, nu e iertat la petreceri, decît în limba lui *Tuhutum*?

Dar' trecem peste această flustrătură a unui redactorăș nesperios din redacția foilor din Cluj, să venim la lucrul al doilea, care pe foaia maghiară o supără așa de vădit, iar' pe noi ne înveselește și ne întărește în nădejdele ce nutrim pentru viitorul nostru. Că protopopul *D. Sântmărtinului* e printre conducătorii tuturor mișcărilor românești — ceea-ce slujească-i spre laudă și onoare! — asta nici nu o miră așa rău pe foaia maghiară, dar' o miră pe ea mult că ce conducător inimos al mișcărilor românești de acolo s'au făcut din „ficioșorul tăcut și retras“ ce învăța în gimnaziul din Cluj, *Romul Boilă*, azi avocatul tînăr *Dr. R. Boilă*, — care după-cum să vedea de „tăcut și retras“ pînă era pe băncile școlii, va fi trezit în capetele seci a unor „patrioți“ din jurul său nădejdea tare amăgitoare, că va fi unul dintre neîmpotriviții maghiarizmului, ori chiar sprijinitor al lui. Și cînd colo uite ce ieși din el: un suflet îndrăzneț în mișcări sociale-culturale, ba cînd i-să va îmbia privilegiu, chiar și politice românești!

Lucrul acesta să vede de altfel peste tot locul. Și oamenii cu creierul limpede ar vedea și din asta adevărul: că nici prin școala maghiară nu să poate ajunge aceea ce unii visători maghiari doresc: la răpirea inimilor din piepturile tinerimei noastre! Nu! Că bietul băiat de pe băncile școlii tale tace, ascultă, dar' și capul lui judecă. Și îi bate lui la ochi, că în școala maghiară el nu aude decît laude umflate a tot ce e unguresc și hule a tot ce e nemaghiar în această țară. Aude azi, aude mâne, că aici și aerul e maghiar(!) că și pânea ce bietul plugar și-o samănă, și-o seceră, și-o frămîntă și și-o coace, e „pânea maghiară“, prin urmare trebuie să fie supus și credincios Maghiarilor, cari îl lasă să răsuflă aerul maghiar al țării și să mînce pânea maghiară! — aude că *Horia* și *Iancu* au fost numai niște „bandiți“, tălhari, și altele, — și el trebuie să tacă și așa să răspundă și el lecția de la întrebă, dar' apoi mintea lui în chip firesc îi pune întrebarea: oare cum să fi fost „tălhari“ niște oameni, cari pentru durerile mulțimii poporului împilat s'au aruncat în valuri de foc, unii a suferit chiar moartea de mucenici? Și merge și caută și alte cărți să aurdă și alte păreri, și află că ce mincinoasă a fost învățătura ce profesorul său în școala maghiară a cer-

cat să i-o vire ca credință în suflet, — și asta îl revoltă și îl face că ajunge a fi chiar *contrarul* dela aceea ce școala a voit să facă din el! Din ficioșorul „tăcut și retras“, să alege un luptător național vorbitor și înainte năzuitor, și ce a trebuit să începe în inima sa în anii tineri, lasă să se reverse acum în anii bărbăției!

Pentru aceea foile maghiare ca și toți octrimitorii politice maghiare din țară, ar putea trage și din acest caz și din sute de altele, învățătura cea adevărată: să nu mai alerge după potcoave de maghiarizare, prin școale, ci să cerce alt chip a să apropia de inimile nemaghiare: doar' pe caile drepte lor prețuri. Dacă nu, urmarea pentru noi nu e tristă. Că nu cazul dela *Dicio-Sântmărtin* e cel dintii, ci unde ne întoarcem ochii vedem cazuri la fel, că adecă chiar bărbații ieșiți din școlile maghiare, sunt naționalaști une-ori mai înflăcărați ca cei-ce la Români au studiat. Că la Români, profesorii să feresc de a ațița simțămintele elevilor (cari să desvoaltă ele de sine) și să silesc a le îmbogăți numai mintea cu știință destulă, dar' cei cari au fost la școlile maghiare și multe au suferit acolo, și multe hule asupra numelui lor și a părinților lor au trebuit să înghită „tăcuți și retrași“, aceștia cînd să vad liberi, izbucnesc cu atât mai virtos chiar în cele naționale și vor să guste în deplinătatea ei libertatea arătării dorințelor inimii, ținute atîta timp în muțenie!

E acesta un lucru firesc, care întărește și el nădejdele noastre naționale și ne bucurăm că ele nu să desmint prin nouăle rînduri de bărbați tineri ce pășesc și ici și colo în viață, și își cer loc de onoare în mișcările noastre culturale și naționale.

„Unirea“ din Blaj ne spune, că dl *Dr. Romul Boilă*, a făcut arătare la procuratura din Cluj asupra celor scrise în *Ujság-ul* de acolo, în care e ațițare contra națiunii române și dl *Boilă* a cerut proces contra acelei foi. — Inimos tînăr avocat. Laudă i-să cuvine.

Ce ne lipsește?

Mare întrebare!

Dar' ce nu ne lipsește?

Între miile noastre de lip-suri însă, negreșit una din cele mai păgubitoare pentru noi, este lipsa noastră de aplicare pentru cariera cea atît de bănoasă a negoțului în mijlocul poporului nostru.

Toți alergăm spre mulțumire după bunăstare, care aduce cu sine mulțumirea și fericirea cîtă brumă e cu putință în lumea asta, — și pentru mii de inși dintre noi mulțumirea e aruncată în drum, ne împedecăm de ea, dar' nu ne plecăm s'o ridicăm și s'o luăm la noi!

Că zău așa-i.

S'o arătăm asta cu o în-timplare proaspătă.

Un Român de-ai nostri, țăr-an cu ceva carte și întreprinzător, a dat prin »*Libertatea*« de știre, că el ar lua în arîndă ori chiar ar cumpăra de

tot, dacă v'a putea, o casă potrivită în care să deschidă o prăvălie așa mai după puțința lui.

Și ne-a venit la aceasta până acum 21 cereri din 20 comune românești: din Sîntana-nouă, din Brad, din Poiana-Aiudului, Petroseni, Vad, Ciclova-montană, Boiu, Porcurea, Romos, Brad (alt ofert), Bichișul-român, Bouțari-de-jos, Lunca, Mugina, Glimboaca, Geoaigul-de-jos, Ferihaz, Sîntămăria-de-piatră, Bucium-șasa, Hațeg, Vlădeasa, — și încă câteva venite cu întrebări cu graiul, și întrebările vin zilnic.

Iaca dară, că noi avem zeci de comune, ba sunt zeci de sute de comune, unde să caută și s'ar primi cu drag câte un comerciant român, care, firește, pe lângă prăvălie ar ține și nițel birt. Și ne e doar' tuturora cunoscut, că în ori-ce sat, chiar amarit de e, omul cel mai cu bunăstare e boltașul (negustorul), care de regulă ține și un pic de ospătărie. Casa lui, aproape peste tot locul, e cea mai frumoasă în sat, mai mare și mai frumoasă ca școala și ca casa popii! Însăși înfățișarea din afară a casei lui, arată bunăstarea lui, cu care e împreunată și mulțumirea vieții. Și în toate dă naintea altor oameni, și în avere și în creșterea familiei și în tot.

De ce dar' nu deschizi, Doamne, ochii poporului nostru să vadă acest noroc ce-i este aruncat în drum, și el trece pe lângă acela și-l lasă acolo, ca să-l ridice ori-care străin care vine?

Părinți români! Suntem în vacanțe. Copiii cei de școală vi-s pe-acasă. Cine e cuminte, îndrume-și cite un fiu cu 3—4 clase gimnaziale, pe drumul neșcolului și nu să rupă cu el după domnia de prin cancelării, unde adesea e numai sărăcia și stricăciunea doamnă!

Din dietă.

— Sedința din 23 Iulie n. —

S'a discutat bugetul de negoț. Fr. Kossuth, ministrul de comerț arată Dietei programul său cu privire la politica sa de comerț. Declară că va începe o politică de comerț, industrie și comunicație în pas mai mare, mergând mai cu putere spre neatnarea economică. Politica sa va fi politică maghiară și scopul său cel dintâiu a ajunge neatnarea pe terenul economic.

A luat cuvîntul președintele partidului naționalităților dl Dr. Teodor Mihali. D-sa atrage luarea aminte a Dietei asupra faptului, că deputații naționaliști prin vorbirile lor nu voesc „obstrucție“. Impută din nou majorității, că din sinul partidului naționalităților n'a fost ales nime în comisiunile Dietei, fiindcă nu voesc a-l recunoaște pe acest partid ca partid. Incolo, pe terenul economic neatnarea nu să poate ajunge decât numai dreptat, căci altcum să poate întimpla să fie mai curînd nenorocire pentru țeară. Cere ca guvernul să nu împedecă mișcările îndreptate spre îmbunătățirea plăților muncitorilor, căci numai starea bună poate să facă piața industriei, numai un popor în stare bună poate să cheltui. — În privința asta să nu razimăm pe străinătate; și azi vom fi încă prea slabi, ca să ne măsurăm puterile cu străinătatea. Arată năcăzurile cari bantue pe la

bănci, cari iau unele camete prea mari. De aceea trebuie scăzute camelele la 8 la sută numai. Vorbește apoi pe larg asupra căilor ferate de stat și a lucrurilor slabe de pe acolo.

Dep. Dr. Iuliu Maniu, face imputări guvernului că cu ajutorul căilor ferate spriginește maghiarizarea. Dacă un străin este primit în slujbă la trenuri, atunci este silit să se maghiarizeze, dacă voește să rămînă în post. Inșiră nedreptatea dela cassa gărilor, unde celui ce cere bilet româneste, nu i-să dă, iar' de numirea românească a comunelor nici nu vor să știe!

— Sedința din 24 Iulie n. —

La planul de lege pentru prelungirea indemnității până la sfîrșitul lunei August, a vorbit dl Mihali, președintele partidului naționalităților, spunînd că nu va vota proiectul din neîncrederea ce o are în guvern.

La bugetul ministrului de honvezi, a vorbit deput. Hodja, care a sbiciuit multe la armată și a osândit năzuința maghiarizării cu ajutorul părții maghiare a armatei.

Dl deputat Cor. Bredicianu vorbește la regulamentul disciplinar al gendarmeriei, și spune, că acest regulament, este foarte blând, când este vorba de volnicii săvîrșite de gendarmi.

La bugetul finanțelor, s'a ridicat dl deputat Dr. Iuliu Maniu să vorbească. Spune că poporul este împovărat cu dări până la culme, dar' mai mare rău este nedreapta măsură a dării. Venitul după fabricarea de stat trebuie sporite. Cere să se introducă de grabă reforma dării. Nu primește bugetul.

— Sedința din 27 Iulie n. —

La ordinea zilei cererea guvernului pentru „apropriatiune“, adică pentru împuternicirea de a strînge dările și de a face cheltuielile până la suma din buget, și fără a avea încă bugetul întărit.

Dep. Dr. Iuliu Maniu, arată țîntuta partidului său, cînd să vede silit să nu primească cererea. Nu are încredere în guvern. Că nu avem încredere în guvern este lucru firesc, căci noi stăm pe baza dezvoltării libere a popoarelor, până cînd guvernul tînde la susținerea și pe mai departe a stăpînirii unui singur neam. Ni-să face imputarea, că prin pășirea noastră am dat avînt puternic mișcărilor sociale. Dacă noi am fi ajuns la un bun sfîrșit în această privință, noi ne-am bucura mai tare. Părerea și a noastră este, că temelul ori-cărei vieți este dreptatea și libertatea. Dacă Austro-Ungaria ar fi compusă dintr'un singur neam, ar fi ușor să se dea statului o direcție națională. Dar' fiindcă nici Austria, nici Ungaria nu sunt și nu pot fi state naționale, de aceea nici state cu o singură limbă nu pot fi!

Critică planul guvernului pentru reforma dării. Deoarece guvernul proiectează progresivitatea numai în ramurile dărilor de venit cl. III., de aceea nici nu să poate spune, că reforma e democratică, (priincioasă pentru popor).

Ședința din urmă a dietei.

— In 30 Iulie. —

De față vre-o 150 deputați și miniștrii. Dintr'e deputații naționaliști: Dr. Nicolae Șerban, Milan Hodza și Iuriga.

Deputatul Achim L. interpelează pe ministrul de justiție și cel de interne în treaba arestării lui Kovács György, făcută la porunca ministrului de honvezi Jekelfalussy, prin telefon. Omul fi fusese servitor și a rămas cu ceva dator ministrului. Acesta aflînd că unde li e fostul servitor, a dat poruncă la solgăbirău să-l aresteze, până nu-i plătește banii (vre-o 60 cor.) In treabă și pe Wekerle să răspundă în

numele guvernului, dacă află de bună purcederea lui Jekelfalussy? Pe urmă cere ca ministrul acesta să fie pus sub a c u z a, dat în judecată.

Ministrul de honvezi nu era de față. Wekerle zice, că nu-i vine să creadă cele scrise prin foi. Roagă dieta să aștepte până cînd se va declara în această privință ministrul Jekelfalussy, care este în concediu. Propunerea apoi închiderea până în 10 Octobrie.

Hodza Milan zice că e prea lung termenul. Trebuințele țării cer, ca deputații să aibă destul timp de controlă și de discuție asupra bugetului viitor. Propune ca numai până în 10 Septemvrie să fie amîinate ședințele. — Să primește însă propunerea lui Wekerle. — Acum au plecat toți în toate părțile din Pesta.

Chestiunea teatrală.

Răspuns cronicii din „Luceafărul.“

Cu rizicul de a mi-să fi intervertit citeva ziceri dintr'o scrisoare privată, ajunsă fără voia mea în cîmpul publicității, — m'ași simți totuși dispensat, a-mi mai deranja liniștea adesea intreruptă a acestor zile de vară, dacă cronicarul de ocazie al „Luceafărului“, n'ar fi trecut în ultimul d-sale articol informativ, bariera obișnuită a urbanității.

Prin această ultimă operă de lămurire a publicului, „chestiunea teatrală“ din „nebulosă“ cum fusese, s'a eclipsat total.

Mi-e așa de silă să mai repet, c'am scris o scrisoare, care n'avea altă menire decît aceea de a fi citită și pusă adacta. Dar' cu toate că în acea scrisoare vorbesc „după nepretențioasa mea părere“, — domnului cronicar de ocazie, i-să pare c'ași „vorbi de pe cea mai înaltă tribună a conștiinței de sine“.

Încît am norocul să pot „fixa“ ori chiar înmagaziina un sunet muzical ori o vorbă spusă la înălțimea n a gamei, nu pot' îndeajuns mulțumii sorții, care mi-a hărăzit un auz, declarat chiar din partea oamenilor de specialitate, ca foarte fin. În aceeași vreme regret sincer, că domnul T. Codru e privat cu desăvîrșire de acest deliciu, fiind „Krupp“ sub acest raport.

Lecțiuni de pronunție, iau dela profesorul meu de Conservator, stilul mi-l desăvîrșesc citînd operele marilor literați și stilști, fără a reflecta la bagajul atîtor cronici chinuite, ai căror autori singuri trebuie să învețe încă mult-mulț!

De altfel: „Sutor ne ultra crepidam!“

Mai spune domnul cronicar de ocazie că „nu voim să ne ocupăm în limitele unei cronici, despre modalitățile cari pot să facă posibilă societății realizarea străduințelor ei“.

Dar' ocupă-te domnule cronicar și revelează, tandem aliquande, acele geniale „modalități“ să le cunoaștem și noi, fie chiar „în limitele unei cronici“. Spune ceva pozitiv domnule, să știu și eu ce vrei, ori atunci nu mai „informa“ lumea cu apă rece. Eu, de pildă, (cu toate că nu scriam pentru lumea mare, asta va urma mai încolo) am zis că înainte de toate „bani ne trebuiesc!“

Și vezi d-ta, d-le cronicar, ori-cît de „retrogradă“ și ori-cît de „juvenilă“ țî-sar parea această părere, pe lîngă dînsa pledează rîndurile absolut deslușite ale domnului Titu Maiorescu, ce mi-le adresează, cu d-to 16/29 Iunie. Iaca ce zice această somitate intelectuală, acest ager și mare cugetător al nostru (sper că-ți împune și d-tale d-le Codru?):

„Cred că înainte de a aduce fondul prin capitalizarea semestrială a procentelor la cel puțin 1 milion cu un venit anual de cel puțin 50.000 coroane, (adecă înainte de anul 1925) nu poate fi vorba de vre-un început de organizare“.

Ei, vezi d-ta, coincidentă neexplicabilă? Dl Titu Maiorescu e de aceeași părere cu „juvenilul“ bursier! Altmintreilea deosebirea de vîrstă dintre „juvenilul“ bursier și maturul cronicar din chestie, este în definitiv 3—4, zi patru ani.

De unde dar' ironia, „e trist, cînd

după atîția ani de experiență și chibzuială, veneratul președinte al societății mai admite soluții și sfaturi juvenile, cari mai mult încurcă decît limpezesc chestiunea?“

Apropos de aceste soluții „egoiste“ și „retrograde“ vreau să te mai întreb luminatul cronicar român, dacă și dl Dr. George Dobrin, entuziastul membru al comitetului și cinstitul Român, încă țî-să pare „egoist“ și „retrograd“, fiindcă în raportul său către comitet, publicat în An. VIII. p. 135, zice:

„Până nu vom dispune de capitale suficiente și până nu vom avea piese de-ajuns, să nu să conferze prea multe stipendii pentru artiști, ca să nu îngreunăm dezvoltarea normală și naturală“.

Ce Dumnezeu..., dl Dr. Dobrin nu-i doară bursier ca mine; cum să explice atunția atîta „egoism“ ș'atîta „retrogradism“?

Sfîrșitul scrisorii mele — drept are dl cronicar — cuprinde note pur personale și nime nu regretă mai mult decît mine, că ele au ajuns la lumină. Să fiu înțeles, — nu pentru-că ele n'ar fi icooana sinceră a convingerii mele, ci pentru-că n'aveam nevoia de a trimbița în public, ceea-ce puteam spune între patru ochi.

Între omul și artistul Birsan eu fac o deosebire. Artistul să bucură de întinse și juste simpatii și niciodată nu voiu încerca să influințez cituși de puțin aceste simpatii.

Dar' ce privește atribuțiunile „neadevărât“, „josnic“, „necuvîncios“, pe cari cronicarul din chestie, le atribuie comunicărilor mele, — ele nu mă pot atinge și le resping cu indignare.

Cuvîntul din urmă în chestiunea atînsă poate fi al ori-șî-cui, ba chiar țîn să nu fie al meu, până atînci, până cînd sentimentul prieteniei nu întunecă obiectivitatea față de a treia persoană.

„Dorința“ mea cea mai „curată“, încă este „de a contribui la înaintarea noastră culturală“. Asigur însă pe dl cronicar al „Luceafărului“, că dacă va scrie și de-aci înainte tot astfel de cronici, la toată întîmplarea, va contribui numai „negativ“ la această înaintare.

Din parte-mi ti mai comunic, c'am ajuns la vîrstă, în care pot să emit o părere, fiindcă pot vorbi în calitatea mea de om cu aspirații legitime la calificativul de cult, cel puțin în același grad, în care le au alți cronicari Români de bună nădejde.

Pentru ospitalitatea ce mi-o oferiți, primiți d-le redactor, sincerile mele mulțumiri.

Chizeni, 26 Iulie n. 1906.

Aurel Paul Bănuțiu.

Descoperiri interesante.

Carol Eötvös, nou alesul deputat al cercului VII. Budapesta, făgăduiește lucruri draguțe de tot pentru ședințele de toamnă ale dietei.

Barabaș, năcăjit cu tot sprijinul ministrilor, a căzut față de Eötvös, s'a pus și l'a batjocorit pe asta fel și chip. — Eötvös însă nu le rămîne dator, el a spus unui ziarist următoarele:

— Barabaș, acest mare patriot, numai naintea poporului își bate așa pieptul. În comitetul coaliției (pe timpul luptelor cu Viena) numai tăcea marele Maghiar, ca — curcubeta în iarbă. Și Kossuth tăcea, numai cu mine să sfătuia. Tot mie țîmi da dreptate — în taină, ca să nu ne știe nime. — Hei, de aș putea eu desvâlă acel comitet al coaliției, după inima mea! Dar' poate voiu avea încă privilegiu s'o fac! — Despre mulți „patrioți“ multe aș putea eu spune! Poate coala la toamnă după ce să redeschide dieta.

„În dietă m'oiu sili să fac partid de opoziție (de împotrivre). Un partid de opoziție i-ar folosi guvernului. Doar' așa, fără opoziție, el (guvernul) n'are nici o vază la Viena! Pe Wekerle mai dau ce dau în Viena, pe ceialalți li fueră! Dacă guvernul va avea opoziție, si întărește față de Viena. Iar' opoziție numai eu pot face, căci, o pot spune, eu voiu fi cel mai neatnător om în această dietă.

Pe mine nu mă apasă trecutul meu, ca de pildă pe Polonyi, sau pe ori-care altul! Eu n'am avut nici odată „geșefuri“ (afaceri) cu guvernul. Nici un pachet de lemnușe n'am liferat (vîndut) guvernului. Macar că, o, aș fi avut destule privilegii! Ei, lasă nu-mai, că o să vorbesc la toamnă, deși nu pe gustul gurii coaliției!.. Multor oameni li-oiu fi incomod (strîmtorător) în dietă, o știu“!.. etc.

Așa să laudă noul deputat al Pestei. Și așa e nădejde de a-și auzi încă lucruri draguțe Kossuth-băcsi și ortacii!

Comună fericită.

Vorbînd despre frumoasa înaintare în toate a comunei Săliște, „Tovărășia“ bine îngrijita foaie a dlui V. C. Osvada din Hunedoara, scrie sub titlul de mai sus un articol din care scoatem și noi următoarele:

Cu toții știam că Săliștea de lîngă Sibiu are cele mai frumoase fete, cu cel mai frumos port și că aici e viața românească mai democratică, mai încheagă și mai draguță.

Naveam însă până acum la un loc cunoștințele despre cele mai puternice arme de viață și mijloace de traiu, despre *tovă aștile*, pe care le are această frunțașă comună, cu conducători neobosiți.

Domnul Oct. Sglimbea prin un articol informativ despre »Inaintarea economică a comunei Săliște“ ne-a dat o icooană deplină despre viața societară a Săliștenilor.

Dl S., ne spune, că în Săliște sunt la 30 firme de boltași români. Și față de aceștia, pui de Jidan nu a cutezat să-și pună piciorul în Săliște.

În afară de negustorii Români așezați în Săliște, mai sunt 110 negustori și arendași din Săliște și din 4 comune mărginașe, împărțiți în toate părțile locuite de Români: pe la Petroseni, Bistrița, Cluj, Turda, etc., apoi în România la Târgu-Jiu, Râmnic, etc.

Alătura cu bravii negustori, Săliștea și jurul are peste 130 meseriași români, la care să duc pentru învățătură copii din mari depărtări.

Acești bravi negustori și meseriași, ajutați și de alți frunțași ai Săliștei, au știut să-și facă cele mai trebuincioase așezăminte economice. Singura și înția școală de meserii cu limba de propunere românească, este în Săliște. Tot în Săliște are Reuniunea agricolă din comitatul Sibiului, una din cele mai active agenturi, care îngrijește o bogată grădina de altoi și un cuptor modern pentru uscatul prunelor.

În fruntea tovărășilor economice și umanitare din Săliște stă cu mândrie Cassa de păstrare (Reuniune) care ocrotește aproape pe toate celelalte tovărășii.

Condușă de frunțași în ade-văr devotați și pricepuți, Cassa de păstrare a creat fonduri de binefacere, ajută săracii, dă stipendii, ocrotește celelalte corporații, așa fel, încât din întreg câștigul ei curat, dă an de an câte 45%, aproape jumătate, pentru scopuri de binefacere (naționale, culturale, umanitare și economice). Și cu toate aceste între toate băncile românești, Cassa de păstrare din Săliște, dă membrilor săi și cea mai mare dividendă!

Cassa de păstrare e înția bancă românească ce a întrodus pentru clientela ei așa nu-

mitele cassette de economii, despre care am vorbit încă.

Săliștenii au apoi o înflori-toare Reuniune de înmormântare.

Meseriașii Români ajutați de întreaga comună au alcătuit și o Reuniune a meseriașilor Români. Mai au apoi Reuniune de pompieri, două Casine, Reuniune de cântări, Societatea de înfrumusețare.

Mai nou, la insistența neprețuitului primpretor Petru Drăghici s'a pus temelia fondării unui Azil pentru bătrâni, în care bătrânii satului, la neputințe, să fie găzduiți și îngrijiți cu toată bunăvoința.

Tot la insistența dlui Dragits, ba s'ar putea zice prin forțarea d-sale, s'a alcătuit în Săliște prima Insoțire românească pentru valorizarea laptelui.

Când mai știm că în Săliște este o școală capitală cu 7—8 învățători, apoi un azil românesc pentru copii, trei biserici, parc, pavilion, locuri de excursie bine îngrijite și alte multe, cu dreptul putem zice, că Săliștea e înțria între comunele noastre românești!

Români de bine, luați pilda dela Săliște, alcătuiți tovărășii de tot soiul, ca să avem mai multe, — comune fericite!

Organizarea partidului.

În chestia organizării clubului parlamentar al partidului nostru național ni-să comunică următoarele:

1. Deputații dietali aleși pe baza programului partidului național român, constituie un club politic parlamentar.

2. Fiecare cetățean din patrie, aderent la programul partidului național român, poate să fie membru extern al acestui club.

3. Inscrierea membrilor să începe cu publicarea acestui con-cluz, și să încheie cu sfârșitul lunii Septembrie a. c.

4. Pentru acoperirea speselor clubului, fiecare membru trebuie să contribuie cotizațiunea statorită prin hotărârea clubului. De astădată să fixeză 12 cor. la an.

5. După înscrierea membrilor, să va supune desbaterilor unei adunări generale, proiectul de organizație în toate detaliurile sale.

6. Coalele de subscriere, cu cotizațiile membrilor externi ai clubului, sunt a să trimită la adresa unuia din Domnii:

Dr. Teodor Mihali în Dej,
Coriolan Bredicean în Lugoj,
Dr. Ioan Suciu în Arad,
Dr. Aurel Vlad în Orăștie.

7. La sfârșitul lui Septembrie a. c., membrii clubului vor fi în- vitați la conferență în Budapesta, în chestia organizării clubului.

Budapesta, 4—5 Iulie 1906.

George Pop de Băsești m. p.,
Dr. Teodor Mihali m. p.,
Dr. Vasile Lucaciu m. p.

NOUȚĂȚI

Serata teatrală Zah. Bârsan la Orăștie a reușit din toate punctele de vedere desăvârșit de bine. Public a fost destul; au fost mulți din jur și chiar din depărtări. Și toți s'au dus cu cea mai mare mulțumire în suflet, căci au văzut doi adevărați artiști: pe dl Bârsan și pe dsoara Olimpia Brașovean, cari ambii au fost perfecți în rolele lor, ridicând adevărate furtuni de sentimente în

pepturile ascultătorilor, și storcându-le admirațiunea. Ei joacă gingaș unde trebuie să fie gingași, puternici până la zguduire și înfiorare, unde rolul e în desfășurările sale tragice, și senini ca niște copii voioși, unde au a reda scene ușoare din — comedia vieții. Totul, în jocul lor, e natural și de artă perfectă. Al treilea, dl Băilă, e încă diletant care mai are mult pe cărarea studiului până a să apropia macar, de arta dlui Bârsan și a dsoarei Brașoveanu. — La Orăștie și rezultatul material le-a fost frumos.

Reuniunea economică din Orăștie s'a reconstituit pe un nou period de 3 ani, grupând în jurul său elemente noi de muncă, cu ajutorul cărora să nădăjduiește o avintare nouă a acestei prea folositoare Reuniuni. Dl Vas. C. Osvada a ținut o prelegere convingătoare despre însămnătatea însoțirii între sine a puterilor economice în tovărășii de tot felul.

Șirul prelegerilor economice arangeate de Asociațiune, s'a continuat la Orăștie Joi în ziua de Sf. Ilie, din prilegiul adunării cercuale a Despărț. Dl C. Baicu a preles din pomărit și folosul întovărășirii pentru valorarea poemelor, arătând cu chipuri de skiopticon scene din viața de țirg mare de poame de prin Ungaria.

Zah. Bârsan la Deva. Să aduce la cunoștința publicului român din Deva și jur, că dl *Zaharie Bârsan* dă mâne, *Duminică în 5 August n.*, o reprezentație teatrală la Deva în sala Redutei. Va juca „*Marinarul*“, dramă într'un act de Theurie, — Declamații și „*Furtuna Casnică*“, comedie. Nici un cântur român să nu întirzie a fi de față la această reprezentație, căci să va duce de acolo cu plăceri sufletești neuitate!

Eroilor dela Custozza.

În 24 Iunie n. s'a sărbăt în Alba-Iulia, din partea Regimentului de inf. 50, aniversarea de 40 de ani a luptei renumite dela Custozza dezvoltându-să totodată și un monument întru pomenirea eroilor căzuți acolo. Monumentul e frumos și s'a ridicat în mijlocul parcului din fortăreață (cetate). El stă din o piramidă lungăreață, de piatră galbenă, pe al cărei vîrf ciuntat stă un vultur auriu cu aripile întinse spre zbor, (cam ca cel dela Orăștie). La mijlocul piramidei e inscripția simplă: „Custozza 1866“, cuprinsă în cunună de laur și stejar; iar la fundament, pe plăci de marmoră neagră, și cu litere de aur, în față e scris în limba germană. la o parte în cea maghiară și de alta în limba română numele eroilor căzuți în luptă.

Cele mai multe din aceste nume sunt nume românești. De jur împrejurul monumentului sunt pociumbi de piatră, prin cari e petrecut un lanț gros de fier.

Sfîntirea monumentului s'a făcut prin episcopul conte Mailath, fiind de față e mare mulțime de oameni. Veteranii (soldații ce mai trăesc din cei ce au fost în acea luptă) despre cari s'a putut afla că pe unde trăesc, au fost poftiți la sărbare și aci au fost așezați în linia întâie, în rînd cu oficerimea, în cerc, în față monumentului. Vorbirile s'au ținut în toate trei limbile. Românește a vorbit foarte frumos dl căpitan român Herbay. Episcopul a vorbit feciorilor ungurește și vorbirea lui n'a tradus-o nimenea feciorilor, așa că feciorii români nici n'au putut pricepe nimic din ea. E de remarcat că și aci, în vorbirile sărbătorești, despre veterani n'a pomenit nimeni nimic deosebit. Defilări nu s'au făcut.

După terminarea ceremoniei, la orele 12 $\frac{1}{2}$, a urmat în casina militară, frumos decorată, prînzul sărbătoreesc. Invitați, cu bilete tipărite în limba germană, au fost și cei doi protopopi gr-or. și gr-cat. din loc. Dintre aceștia s'a dus însă, la prînzul festiv, numai protopopul gr-or. *I. Teculescu*, care pe cum am aflat, s'a plătit

în mod corăspunzător de datorința s'a acolo, anume în rîndul vorbirilor dela masă. Intiul păhar s'a ridicat întru sănătatea Maestății Sale, dl general, în limba germană.

Au mai urmat niște vorbiri oficioase în limba aceasta, apoi din partea primarului orașului în limba maghiară pentru Reg. 50.

După acesta s'a ridicat protopopul *I. Teculescu*, și a rostit în o limbă clară și aleasă românească, o vorbire, care a făcut impresie covârșitoare asupra tuturor celor de față. Dsa a zis, că: „pentru a să întregi și la masă între cei vii, armonia mută a morții ce ni-o arată monumentul ridicat, își socotește ca o evlavioasă datorință de a să vorbi în aceea limbă, în carea și-au plîns cele mai multe mame pe feciorii lor voinici, morți înainte cu 40 de ani, pe pămînt străin... Dacă mamele au plîns atunci, fii și nepoții nu mai plîng, ci cu lacrimi de bucurie vor ceti de azi înainte pe frumosul monument numele înaintașilor lor, încredințându-să, că cei-ce mor cu bravură pentru patrie, nu-s „morți“, ci veacuri de-arîndul trăesc în vederea și pomenirea lor la urmași.

Ni-să spune că o impresie desăvîrșită a făcut aceasta vorbire, cope-de „Hoch“ și „eljen“ și „să trăiască!“ Insuși generalul s'a sculat din fruntea mesii și a mers la protopopul, cu care ciocnind păharul a rostit apăsător cuvintele: „să trăiască“, Lui i au urmat toți oficerii pe rînd închinînd și rostind asemenea fiecare „să trăiască!“ pe cînd muzica militară din galerie intona *marș românesc!* Colonelul a vorbit apoi pentru preoțimea (de toate confesiunile).

Incolo cu veteranii nici aici nu s'a făcut paradă multă. Doar că un veteran mai or, care era la banchet, a deschis pe scurt lupta, în care și el a fost pârtaș și așa a amintit în general de cei morți și de cei rămași în viață.

Veteranii au fost altfel ospătați în localitățile garnizoanei deosebit, fiind cu ei și o delegație a oficerimii.

Așa s'a făcut dezvoltarea la Alba-Iulia. Cu mult mai bine arangiată, ca cea dela Orăștie.

Mare năcaz au economii orașului nostru Orăștie. Ieri în ziua de Sf. Ilie a fost închis orașul pentru orice ieșire de vite din el sau intrare în el, — căci a izbucnit boala de splină și au murit deja multe vite. Numai cele altoite pot ieși și la pășune. Iar tîrgul de porci e închis de 4 săptămîni fiind și între porci boale.

Comitetul desp. XXV. Murăș-Ludoș al Asociațiunei convoacă prin aceasta la adunarea cercuală pe toți membrii Asociațiunii și sprijinitorii culturii poporului român pe 12 Aug. st. n., la 5 ore p. m., în Murăș-Ludoș. Iclântel, la 1 August st. n. 1906. În numele comitetului: *Romul R. Orbean*, director despărț.

Nenorociri pricinuite de fulger.

„Pe vreme furtunoasă ne scutim de ploaie sub copaci și ne atragem fulgerul. Ne ferim de ploaie și cădem în riu“. — Despre adevărul acestor pățanii ne încredințăm și din cele următoare. În 25 Iulie n. c. pe la ora 1 și 30 minute după amiază a venit o furtună asupra Bobărnei și Turdașului. Nicolae Manea și Petru Matîș din Bobărna s'au retras de ploaie sub un plop sălbatic. Cînd de-odată, descăr-cîndu-să un fulger strașnic, a despăcat popul drept în două, din sus până jos. Lui Nicolae Manea i-a ras deua fășii de păr de pe ceafă, dar incolo nu i-a făcut nimic, Petru Matîș iarăși a scăpat cu viața, dar a rămas paralizat (drevenit) în tot trupul, poate și în urma spaimei. Tot atunci, un alt

fulger a aprins în Turdaș o clăie de griu de pe cîmp, făcîndu-o scrum.

Dela băncile boheme, Din 21 Iulie a. c. începînd, sunt cotate la bursa din Viena obligațiunile de bancă de 4% ale „Băncii centrale a caselor de păstrare boheme“ (Ustredni banka ceskych sporitelén), Praga (filiale în Brünn și Viena). În foaia de curs este înșirată această notiță în coloana E. sub litera U. — Atît la „Centrală“, cît și la „Filiale“ s'a făcut încheierea semestrală, cu un rezultat și mai favorabil, decît în anul precedent. — Detale să vor publica, după revizuirea bilanțului prin comitetul de supraveghere. — Deoarece multe dintre instituttele românești stau în legătură de afaceri cu filiala din Brünn, a sus-numitei firme, — credem a le face un serviciu hînevenit publicînd această notiță.

I-a tălat piciorul cu funia. O dureroasă întimplare s'a petrecut pe o corabie mai mică, ce umbla pe Dunăre, lîngă Pesta, zilele astea. Corabia sta pe loc, dar' avea legate de ea mai multe plute cu petri, pe care să le tragă pe apă în sus. Plutele erau legate de corabie cu funii ce treceau prin o ureche de fer. Cum corabia sta, lucrătorul Kecskés umblind după ceva treburi, a călcat în un ghiț de funie, dar' chiar în clipa aceea corabia a plecat, funia s'a încordat a prins fluierul dela piciorul nenorocitului lucrător și îndată l'a rupt pe de-a întregul în două! El a căzut amețit și a fost dus la spital, unde i-au tăiat piciorul din genunche, că de nu, să în-venina și omul murea.

Vulturul de pe monumentul eroilor dela Biskupitz, ridicat în curtea casarmei dela Orăștie, supără încă cumplit ochii patrioților din loc, ba și din Deva. Ei scriu eit prin foile locale, cît prin cele din Arad și Deva, tînguri peste tînguri și cer ca guvernul însuși, să dee cu cîteva zburături din Pesta cîtră Orăștie, doar' hișie această pasăre dela casarme. Un ziar din Pesta ne povestea, că membrii maghiari ai comunității orășenești, vor veni în cea mai apropiată sedință cu interpelări, că cine a dat voe miliției să ridice pe proprietatea orașului, (căci casarmele sunt ale orașului) acel monument? Că după a lor știre slobozenia asta nu s'ar fi dat și așa poate fi silită comanda militară a îndepărta monumentul! Știrea asta are o singură scădere: că nu știe, că de fapt orașul a dat aceea slobozenia miliției, și azi va fi grea să o mai facă nedată. Dar' chiar dacă e dată, patrioții nostri nădăjduesc că guvernul „național“ alui Kosuth va veni negreșit cu o spalătoare și va spăla „pata asta de rușine“ de pe obrazul orașului nostru...

Petrecerea cu dans împreună cu reprezentatiune teatrală arangiază tînerimea română din Șiria la 12 August 1906 st. n., în sala „Casei Naționale“ din Șiria sub presidenția de onoare a domnului Dr. Iacob Hotăran, Axente Secula, vice-preș., Iuliu Groșorean, cassar, Traian Terebențiu, controlor.

Pentru subnotari. Pentru ocuparea postului de subnotar din comuna mare românească Gyergyóbkás împreună cu salariu de 1000 coroane anual, s'a exscris concurs cu termen până în 25 August a. c. Concursule au a să asterne la protopretorele din Gyergyótölgyes (Comitatul Csik).

Fapta fetei părăsite. Foile din Paris aduc știrea unei fapte desnădăjduite a unei fete fără noroc, din Tunis. — La o masă în hotel mncau mai mulți oficeri, pe cînd iaca pe ușa intră o fată cu fața plînsă și pălită, și cu părul puțin îngrijit, mai sălbatică ca mai dragălașe, și mergînd la masa oficerilor, scoase un pumnal

(cu țit cu vîrf ager) și-l împlîntă pîn în prăsea în pieptul unui oficer dela masă. Acesta căzî jos în baltă de sînge. Fata fu prinsă și arestată. Ea își spuse năcazul: Oficerul a amăgit-o cu cuvinte frumoase, cu făgăduințe deșerte și acum a părăsit-o și nu vrea s'o mai cunoască, că a nebunit pe alta. Ea n'a mai avut zi bună, a trebuit să se răzbune.

Fetele americane, reintorcîndu-să la chemarea lor. În nici un stat din lume femeilor nu li-s'a dat voe și privilegiu a păși și ele pe cărările de muncă lăsate pîn'aci bărbaților, ca chiar în America. Aci încă de mult li-s'au deschis și lor toate cărările: poftescă și învețe, facă-să profesoare, advocați, medici, ce voesc, chiar și preoți! Și au năvălit îndrăznețele americane pe toate cărările. De fapt acolo să găsec chiar și femei-preoți, apoi medici, advocați, etc., sunt berechet. Au ajuns așa departe, că anul trecut numai la universitatea din Chicago, — au fost 1060 de studente!

Dar' lucrul naibii, această străduință a fetelor, în loc să le facă mai plăcute tinerilor, bună-oară colegilor lor care le vād învățînd, — par'că are de urmare chiar contrarul: fetele acestei învățate să mărită mult mai greu ca cele fără „învățătura“ asta înaltă. De fapt ci-că s'a văzut, că de pildă din aceste 1060 de fete mari, abia s'au măritat 170. pe cînd din cele fără atita școală, din 1000 să mărită 400—500 cel puțin. — Lucrul acesta ci-că a și băgat un cuiu de griji în capul fetelor, și în timpul mai nou aplicarea fetelor de-a urma școlii înalte, de-a să pregăti și ele pentru slujbe bărbătești în viață, a început a da înapoi și tot mai viuă e pornirea de a să pregăti ele să fie bune casnice, cîștigîndu-și prin asta mai iute un bărbat bun, decît dacă e și fata tare „școlată“.

Petrecere la Șibot arangează tînerimea studioasă, în favorul școlii rom. din *Sărăcsău*. Rugăm pe toți binevoitorii școlii românești, să sprijinească scopul pus petrecerii din Șibot, căci Sărăcsăul e comună săracă și are mare lipsă de ajutor, pentru a-și putea face școală, ce până acum n'a avut.

Despărț. Deva al Asociațiunei e convocat pe ziua de 12 August n. la adunare gen. în Biscarea.

Bogată mină de cărbuni de piatră a descoperit Gligor Stăniș din Zam pe un hotar vecin. După-ce-și va asigura dreptul de băișag asupra locului, își va căuta ortaci pentru exploatare.

Dl Dr. V. Bontescu, drept răspuns la atacurile ce i-s'au făcut de fițuicele jidovite din Deva pentru vorbirea sa în congregație, — și-a publicat vorbirea însăși în traducere maghiară, cu o prefață. Vorbirea strălucește de adevăr și principii înalte politice, pe care capetele zvăpăiaților patrioți să fac a nu le înțelege, și cred că le „combat“ zbierînd contra lor.

Vom da vorbirea dlui Bontescu în extras, eventual chiar întreagă.

Pentru proprietarii de vii. *Corneliu Demeter*, apotecar în Orăștie, (apoteca *N. Vlad*.) are de vînzare „*Peronospin*“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor.

Acesta e probat ca cel mai bun, și prin folosință s'a dovedit a fi mai cu folos ca piatra vinătă sau ca alte asemenea mijloace, și e totodată cel mai lesne. E preparatul propriu. Prețul unui pachet 40 fil. Fiecare pachet e provăzut cu numele Cornel De-

meter, și cu instrucție de întreținere.

Stropirea cu „Peronospin“ e mai bine dacă să face în zi senină; pe timp noros ori ploios, nu, nici în contra vântului.

Dar' afară de vii, „Peronospin“-ul să poate folosi cu efect admirabil contra boalei de *grumpene*, cum și la *stirpirea omidelor* și *insertelor stricăcioase* la pomi: contra păduchilor de trandafiri (la trandafiri să pune fără var), și la desinfectarea cotețelor de galițe. 2—5

Abonamentul nostru.

Prețul regulat de abonament al foii „*Libertatea*“, e 6 cor.

Cetitorilor economi din popor, o dăm cu preț redus la 4 cor.

Acolo unde mai mulți vecini să întovărășesc, cel puțin 5 la un loc, și cer să le vină foaia la toți 5 sub o legătură — adică 5 foi, ori mai multe, sub aceeași fașie și adresă, — fiindcă cruțăm și noi la postă și la lucrul administrației, — o dăm cu preț redus de numai 1 fl. 20 cr. (2 cor. 40 fil.) *fiecare una foaie.*

(Domnii inteligenți cu prindere mai bună, sunt rugați a nu să folosească de scaderile imbiatelor economilor, ci a plăti prețul întreg de 6 cor., căci numai așa putem face cetitorilor din popor astfel de mari ușurări de preț.)

„*Foaia Interesantă*“ să deosebită cu 1 cor. pe an peste prețul „*Libertății*“, din toate formele de sus. Să trimită cu „*Libertatea*“ sub aceeași legătură, dar' numai celor-ce trimit prețul ei deosebit peste prețul de mai sus al „*Libertății*“.

Cei-ce nu vreau să aibă și „*Foaia Interesantă*“, pot abona „*Libertatea*“ și numai singură.

Cu fiecare „*Libertate*“ pot merge încă 3—4 „*Foi Interesante*“, pe care cel-ce ține „*Libertatea*“, le procură pentru oarecari vecini ai săi, — trimițând înainte pentru fiecare cite 1 cor. pe un an, ori cite 50 fil. pe jumătate de an.

„*Foaia Interesantă*“ singură, fără „*Libertatea*“, să poate trimite numai acolo, unde să cer cel puțin 4 numeri deodată, sub o adresă. Acolo merge și fără „*Libertatea*“. Cite 1 „*Foaie Interesantă*“ singură, pe adresă deosebită, nu să trimită însă nimănui. Ci cel-ce vrea să aibă și el „*Foaia Interesantă*“, să ceară să-i vină cu „*Libertatea*“ pe care o ține cutare om din satul lui, și el va merge să și-o ia dela acela în fiecare Sîmbătă. Așa apoi să poate.

Concipient.

Caut un concipient cu praxă bună.

Postul să poate ocupa numai decît.

Reflectanții să se adreseze de-a dreptul la subscrisul:

Dr. Virgil Olariu,
advocat în Deva.

1—1

Învățacel de pravălie

care să aibă citeva clase gimnastice, să cunoască cît de cît limbile folosite aici, și din casă bună, — să primește în pravălia de manufactură a subscrisului.

Ioan Lăzăroiu
comerciant în ORĂȘTIE.
(Szászváros.)

5—

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Situațiunea sumară.

1905 9 Iulie	ACTIV	1906 8 Iulie
74,235.593	{ 52,076.093 Reserva met. Aur 72,538.690 22,159.500 » trate Aur 29,890.000 }	102,428.690 102,732.265
3,835.536	Argint și diverse monete	2,078.841 1,867.090
41,827.305	Portofoliu Român și Strein	68,967.838 56,632.210
24,011.767	{ *)Impr. contra ef. publice 6.658.400 » » » » contcurt. 21,371.502 }	27,087.353 28,030.902
11,999.666	Fonduri publice	11,999.876 11,999.924
15,153.610	Efectele fondului de rezervă	14,896.734 14,801.324
2,930.477	» » » amortisirea imob. șimat.	2,910.324 2,908.324
5,699.183	Imobili	5,767.518 5,767.518
575.961	Mobilier și Mașini de Imprimerie	602.733 603.453
25.707	Cheltuieli de Administrațiune	857.993 35.894
84,824.930	Deposite libere	81,027.957 84,619.325
—	Compturi curinți	— —
56,964.268	Compturi de valori	19,040.228 24,557.883
322,084.003		338,150.194 339,312.952
	PASIV	
12,000.000	Capital	12,000.000 12,000.000
19,878.642	Fond de rezervă	21,291.642 21,373.442
3,016.596	Fondul amortisirii imobilelor și material	3,158.004 3,222.588
179,975.520	Bilete de Bancă în circulațiune	215,458.160 219,616.820
1,560.783	Dobânzi și beneficii diverse	1,294.014 1,646.498
84,538.877	Deposite de retras	81,027.957 84,619.325
25,435.232	Compturi curente	— 18,567.000
317,141.728	Scomptul 5%	— 73.025
	*) Dobânda 5%	— —
		338,150.194 361,118.698

Crema și săpunul de benzoe mygdale conservează mai bine fața și mâinile!

Preparatele lui **Cornel Demeter** să pot căpăta în apoteca **N. VLAD** în Orăștie (Szászváros).

Crémă de benzoe mygdale. Cremul de benzoe mygdale servește pentru conservarea, infumșetarea și albirea mânilor și feței, dînd totodată și o fineță deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, precum: pete, lubițe, zgrăbunțe, pistenii (miterseri), precum netezește și zbriciturile. Conținutul cremului acestuia e nestrucăcios pentru față și mâni. *Prețul 60 fileri.*

Săpunul de benzoe mygdale foarte fin săpun și excelent pentru toaletă. E prefăcut din miroșuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. *Prețul 70 fil.*

Prav contra asudatului. Admirabil de bun contra asudatului. *Prețul 50 fil.*

Prav contra opăritului la copii. Mamelor deosebit e recomandabil a întrebuița la copiii lor acest prav — deoare-ce împedecă dezvoltarea diferitelor escense și bube, cari să produc prin udul, și asudatul copiilor. *Prețul 50 fileri.*

! Prav pentru porci, cai și vite !

Prin întrebuințarea pravului acestuia porcii, vitele și caii să îngrășă, capătă poftă de mîncare și vacile dau lapte mult și bun. *Prețul 60 fileri.*

Esența contra stelnițelor cu 40 și 80 fileri.
Prav pentru muște, șvabi și ruși cu 10 și 20 fil.

Instrucțiuni pentru prepararea rumului, a diferitelor liqueruri și diferite beuturi!

!!! Thee foarte fină !!!

Alegere mare în perii de dinți, în diferite prețuri.

Doi băieți

să primesc ca învățăcei în *franzelăria* (chiflăria) dlui **Petru Moga** în *Sibiū* (Str. Quer No. 1.) Etate dela 16 ani în sus, luați pe 3 ori 2 ani, după învoială. — Condițiile mai amănunțite le dă dl Moga ori administrația foii noastre. 2—6

Sz. 280—1906. végr.

Arverési hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezenel közhírre teszi, hogy a puji kir. járásbírósnak 1906. évi B. 716/3 sz. végzése következtében Dr. Ienciu János, puji ügyvéd által képviselt Hegymező Livádia közbiztosasága javára Timián Péter s t. f. urikányi ellen 680 K s jár. erejéig 1906. évi február hó 16 foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglatl és 2490 kor. becsült következő ingóságok, u. m.:

szarvasmarhák, juhok, lóvak és disznok nyilvános árverésen eladának. Mely árverésnek a puji király járásbírósnak 1906. évi V. 914/2 számú végzése folytán 269 kor. 20 fill. tőkekövetelés, és eddig összesen 3 kor. 80 fillérben bírólágg már megállapított költségek erejéig, Uríkányban alperesek házánál leendő megtartására **1906. évi aug. hó 27-ik nap. d. u. 1 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivóvatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni. Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglatlatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Pujon, 1906. évi július hó 31 napján.

Olvashatatlan aláírása kir. bir. végrehajtó.

== Syrup de zmeură ==
„**DEMETER**“
I. calitate — curat numai din suc de zmeură preparat
1 kilogram costă 1 cor. 20 fil., 1/4 kilogram 40 fil.
Să capătă în:
farmacia Vlad (lingă colegiu).
in Orăștie.

Sz. 2584—906. tkvi.

Arverési hirdetmény és feltételek.

„*Ardeleana*“ szászvárosi pénzintézet végrehajtónak Mihály Miklos vajai lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem kővetkeztében a végrehajtási árverés 60 K tőkekövetelés és ennek 1901 november 28 napjától járó 8% kamatai 73 K 10 fil., végrehajtási már magállapított, valamint jelenlegi 13 K és még felmerülendő költségeknek kielégítése végett az 1881. 60. t. c. 140 §-a alapján 146 \$. értelmében a dévai kir. törvényszékhez tartozó az algyógyi kir. járásbírósnak területén lesvő Voja községben fekvő a vojai 87 számú tjkvben Mihály Miklos tulajdonul felvett alábbi ingatlanokra és pedig.

A	†	1	rdsz.	229,	230	hrsz.	kert és házra	385	kor.
		2		246			kertre	17	„
		3		261			„	7	„
		4		265			„	22	„
		5		277/2			„	15	„
		6		398			szántóra	17	„
		7		404/1			„	6	„
		8		494, 496			„	2	„
		9		829			„	8	„
		10		987			„	2	„
		11		1256			„	8	„
		12		1321			„	4	„
		13		1348			„	12	„
		14		1378			„	2	„
		15		1384			„	4	„
		16		1453/1			legelőre	1	„
		17		1460			szántóra	6	„
		18		2094			„	4	„
		19		2204			„	14	„
		20		2259			„	8	„
		21		2279			„	3	„
		22		2285, 2286			erdőre	10	„
		23		2463, 2465			szántó, erdőre	4	„
		24		2644			kaszálóra	3	„
		25		2647			„	5	„
		26		2688			legelőre	1	„
		27		3002			szántóra	7	„
		28		3004			erdőre	8	„
		29		3390			szántóra	1	„
		30		3426, 3427			kaszálóra	2	„
		31		3432			szántóra	1	„
		32		3437			legelőre	5	„
		33		3443			„	4	„
		34		3452, 3458			szántóra	7	„
		35		3462, 3463			legelőre	4	„
		36		3560			szántóra	4	„
		37		3605/1			kaszálóra	3	„
		38		3643			szántóra	4	„
		39		2647			„	2	„
		40		3651, 3652			„	4	„
		41		3659, 3661			legelő és erdő	2	„
		42		3955			legelő	1	„
		43		3961			kaszáló	5	„
		44		4180			szántóra	1	„
		45		4214			„	1	„
		46		4966			„	9	K

ezenel megállapított kikiáltási árban árverés elrendeltetik.

Az árverés megtartására határnapul **1906 évi október hó 8 napjának d. e. 9 órája** Voja község házájánál kitűzetik. Kelt Algyogy, 1906 július hó 7-én.

Rozgonyi Viktor s. k.
kir. járásbíró.

„Tipografia Nouă“, in Orăștie